

כז וַיָּבֹאוּ אֵילָמָה וְשָׁם שְׁתַּיִם עֲשָׂרָה עֵינַת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וַיַּחְנוּ-שָׁם עַל-הַמַּיִם:
וַיָּבֹאוּ אֵילָמָה וְשָׁם שְׁתַּיִם עֲשָׂרָה עֵינַת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וַיַּחְנוּ-שָׁם עַל-הַמַּיִם:
וְאֵתוֹ לְאֵילָם וְתַמָּן תְּרֵי עֶשֶׂר מְבוּעֵינ דְּמִינ וְשִׁבְעֵינ דְּקָלִינ וְשָׂרוּ תַמָּן עַל מֵאָ:
טז א וַיִּסְעוּ מֵאֵילָם וַיָּבֹאוּ כָּל-עֵדֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶל-מִדְבַּר-סִינַי אֲשֶׁר בֵּין-אֵילָם וּבֵין סִינַי
בַּחֲמִשָּׁה עֶשְׂרֵי יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם:
וַיִּסְעוּ מֵאֵילָם וַיָּבֹאוּ כָּל-עֵדֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶל-מִדְבַּר-סִינַי אֲשֶׁר בֵּין-אֵילָם וּבֵין סִינַי בַּחֲמִשָּׁה עֶשְׂרֵי יוֹם
לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם:
וַנְּטֹלוּ מֵאֵילָם וְאֵתוֹ כָּל פְּנִשְׁתָּא דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִדְבַּרָא דְסִינַי דִּי בֵין אֵילָם וּבֵין סִינַי בַּחֲמִשָּׁת עֶסְרָא יוֹמָא
לְיַרְחָא תַנְיָנָא לְמַפְקָהוֹן מֵאֶרְעָא דְמִצְרָיִם:

ב וַיִּלְוֹנוּ (וַיִּלְוִינוּ כְּתוּב) כָּל-עֵדֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל עַל-מֹשֶׁה וְעַל-אַהֲרֹן בַּמִּדְבָּר:
וַיִּלְוֹנוּ (וַיִּלְוִינוּ כְּתוּב) כָּל-עֵדֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל עַל-מֹשֶׁה וְעַל-אַהֲרֹן בַּמִּדְבָּר:
וְאֶתְרַעְמוּ כָּל פְּנִשְׁתָּא דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן בַּמִּדְבָּרָא:

ג וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי־יִתֵּן מוֹתָנוּ בְּיַד־יְהוָה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם בְּשִׁבְתָנוּ עַל־סִיר
הַבָּשָׂר בְּאֹכְלָנוּ לֶחֶם לְשִׁבְעַ בְּיַהּוּצֵאתְכֶם אֶתְנוּ אֶל-הַמִּדְבָּר הַזֶּה לְהַמִּית אֶת־כָּל־הַקְּהָל
הַזֶּה בְּרַעֲב:

וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי־יִתֵּן מוֹתָנוּ בְּיַד־יְהוָה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם בְּשִׁבְתָנוּ עַל־סִיר הַבָּשָׂר בְּאֹכְלָנוּ לֶחֶם
לְשִׁבְעַ בְּיַהּוּצֵאתְכֶם אֶתְנוּ אֶל־הַמִּדְבָּר הַזֶּה לְהַמִּית אֶת־כָּל־הַקְּהָל הַזֶּה בְּרַעֲב:
וַאֲמָרוּ לְהוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְוִי דְמִיתְנָא קְדָם יִי בְּאֶרְעָא דְמִצְרַיִם כַּד הוּינָא יְתַבִּין עַל דּוּדֵי בִסְרָא כַּד הוּינָא
אֲכַלִּין לְחֵמָא וְשִׁבְעֵינ אַרְי אֶפְקֵתוֹן יְתָנָא לְמִדְבַּרָא הַדִּין לְקַטְלָא יְתָ כָּל קְהָלָא הַדִּין בְּכַפְנָא: ם

רש"י

(כז) שְׁתַּיִם עֲשָׂרָה עֵינַת מַיִם, כְּנִגְדָ שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבָטִים נִזְדַּמְנוּ לָהֶם, וְשִׁבְעִים תְּמָרִים, כְּנִגְדָ שְׁבָעִים זְקָנִים:
(א) בַּחֲמִשָּׁה עֶשְׂרֵי יוֹם, נִתְפָּרֵשׁ הַיּוֹם שֶׁל חֲנִיָּה ז', לְפִי שֶׁבּוּ בַיּוֹם כָּל־תְּהַרְרָה שְׁהוּצִיאוּ מִמִּצְרַיִם, וְהִצְרָכּוּ לִמֶּנּוּ. לְמַדְנוּ,
שֶׁאֲכָלוּ מִשִּׁירֵי הַבָּצֶק, [נ"א: מִשִּׁירֵי הַמֶּצֶה] — שְׁשִׁים וְאַחַת סְעוּדוֹת, וַיִּרְדּוּ לָהֶם מִן בֶּטֶל בְּאֵיֶר, וַיּוֹם רֵאשׁוֹן בְּשִׁבְתָ הָיָה,
כַּדֵּאִתָּא בְּמִסְכַּת שְׁבַת:

(ב) וַיִּלְוֹנוּ, לְפִי שֶׁכָּלָה הַלֶּחֶם:

(ג) מִי יִתֵּן מוֹתָנוּ, 'שְׁנַמּוֹת', וַאֲיִנּוּ שֵׁם דְּבָר כְּמוֹ 'מוֹתָנוּ', אֲלָא כְּמוֹ: עֲשׂוֹתָנוּ, חֲנוּתָנוּ, שׁוּבָנוּ — לַעֲשׂוֹת אֲנַחְנוּ, לְחַנּוּת
אֲנַחְנוּ, לְמוֹת אֲנַחְנוּ. וְתַרְגּוּמוֹ: 'לְוִי דְמִיתְנָא' — 'לוֹ מִתְנוּ' — 'הַלְוִאי וְהַיִּינוּ מֵתִים':

ד וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה הֲנִנִי מִמַּטִּיר לָכֶם לֶחֶם מִן-הַשָּׁמַיִם וַיֵּצֵא הָעָם וּלְקַטְוֵי דְבַר-יְהוָה בְּיוֹמוֹ לְמַעַן אֲנִסְנוּ הַיֵּלֶךְ בְּתוֹרָתִי אִם-לֹא:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה הֲנִנִי מִמַּטִּיר לָכֶם לֶחֶם מִן-הַשָּׁמַיִם וַיֵּצֵא הָעָם וּלְקַטְוֵי דְבַר-יְהוָה בְּיוֹמוֹ לְמַעַן אֲנִסְנוּ הַיֵּלֶךְ בְּתוֹרָתִי אִם-לֹא:

וַאֲמַר יי לְמֹשֶׁה הָא אָנָּה מַחִית לְכוּן לְחָמָא מִן שְׁמַיָּא וַיִּפְקֹן עֲמָא וַיִּלְקֹטוּן פְּתָגָם יוֹם בְּיוֹמֵיהָ בְּדִיל דְּאֲנִסְנוּן הִיְהָכוּן בְּאוֹרֵיתִי אִם לֹא:

ה וְהָיָה בַיּוֹם הַשֵּׁשִׁי וְהִכִּינוּ אֶת אֲשֶׁר-יָבִיאוּ וְהָיָה מִשְׁנֵה עַל אֲשֶׁר-יִלְקְטוּ יוֹם א | יוֹם:
וְהָיָה בַיּוֹם הַשֵּׁשִׁי וְהִכִּינוּ אֶת אֲשֶׁר-יָבִיאוּ וְהָיָה מִשְׁנֵה עַל אֲשֶׁר-יִלְקְטוּ יוֹם א | יוֹם:
וַיְהִי בַיּוֹמָא שְׁתִּיתָאָה וַיִּתְקַנוּן יַת דִּיִּתְנוּן וַיְהִי עַל חַד תְּרִין עַל דִּיִּלְקֹטוּן יוֹם יוֹם:

ו וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל-כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲרַב וַיִּדְעֹתֶם כִּי יְהוָה הוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל-כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲרַב וַיִּדְעֹתֶם כִּי יְהוָה הוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:
וַאֲמַר מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּרַמְשָׁא וְתִדְעוּן אַרְי יי אִפִּיק יִתְכוּן מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם:

ז וּבִקֵּר וּרְאִיתֶם אֶת-כְּבוֹד יְהוָה בְּשָׁמְעוֹ אֶת-תְּלַנְתִּיכֶם עַל-יְהוָה וְנַחְנוּ מָה כִּי תִלְיֵנוּ (תְּלוּנוּ כְּתִיב) עַלְיֵנוּ:

וּבִקֵּר וּרְאִיתֶם אֶת-כְּבוֹד יְהוָה בְּשָׁמְעוֹ אֶת-תְּלַנְתִּיכֶם עַל-יְהוָה וְנַחְנוּ מָה כִּי תִלְיֵנוּ (תְּלוּנוּ כְּתִיב) עַלְיֵנוּ:
וּבִצְפָרָא וְתַחֲזוּן יַת יִקְרָא דִּי כַד שְׁמִיעַ (קְדָמוּהִי) יַת תְּרַעְמוּתְכוּן עַל מִימְרָא דִּי וְנַחְנָא מָה אַרְי אֶתְרַעְמַתוֹן עַלְנָא:

רש"י

(ד) דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ, צֶרֶף אֲכִילַת יוֹם יִלְקֹטוּ בְּיוֹמוֹ, וְלֹא יִלְקֹטוּ הַיּוֹם לְצֶרֶף מָחָר. לְמַעַן אֲנִסְנוּ, [נ"א: בּו אֲנִסְנוּ]. הַיֵּלֶךְ בְּתוֹרָתִי, אִם יִשְׁמְרוּ מִצְוֹת הַתְּלוּיוֹת בּוֹ — שְׁלֹא יוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא יֵצְאוּ בְּשֶׁבֶת לְלִקֹּט:

(ה) וְהָיָה מִשְׁנֵה, לַיּוֹם וְלַמָּחָר. מִשְׁנֵה, עַל שֶׁהָיוּ רְגִילִים לְלִקֹּט יוֹם-יוֹם שֶׁל שְׂאֵר יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ. וַאֲמַר אָנִי: "אֲשֶׁר יָבִיאוּ וְהָיָה מִשְׁנֵה" — לְאַחַר שֶׁיָּבִיאוּ יִמְצְאוּ מִשְׁנֵה בְּמִדְיָה עַל אֲשֶׁר יִלְקֹטוּ וַיִּמְדוּ יוֹם-יוֹם, וְזֶהוּ: "לְקַטְוֵי לֶחֶם מִשְׁנֵה" — בְּלִקְיֻטָּתוֹ הָיָה נִמְצָא לֶחֶם מִשְׁנֵה, וְזֶהוּ: "עַל כֵּן הוּא נוֹתֵן לָכֶם בַּיּוֹם הַשֵּׁשִׁי לֶחֶם יוֹמִים" — נוֹתֵן לָכֶם בְּרָכָה (פּוּיִשׁ"ן) בְּבֵית לְמִלְאוֹת הָעֶמֶר פְּעֻמִּים, לְלֶחֶם יוֹמִים:

(ו) עֲרַב, כְּמוֹ לְעֲרַב. וַיִּדְעֹתֶם כִּי ה' הוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, לְפִי שְׂאֵמְרַתֶּם לָנוּ: "כִּי הוֹצִיאֲתֶם אֶתְנוּ", תִּדְעוּ כִּי לֹא אֲנַחְנוּ הַמוֹצִיאִים, אֲלֵא ה' הוֹצִיא אֶתְכֶם, שְׂיִגִּז לָכֶם אֶת הַשְּׁלֹו:

(ז) וּבִקֵּר וּרְאִיתֶם, לֹא עַל הַכְּבוֹד שֶׁנֶּאֱמַר [נ"א: שֶׁהָיָה נֶאֱמַר] "וְהִנֵּה כְּבוֹד ה' נֹרָאָה בְּעֵינֵינוּ" נֶאֱמַר אֲלֵא כִּף אָמַר לָהֶם: "עֲרַב וַיִּדְעֹתֶם כִּי הִכַּלְתְּ בִּידוֹ לְתַן תְּאוֹתְכֶם וּבִשְׁר יִתֵּן, אִךְ לֹא בְּפָנִים מְאִירוֹת יִתְנַנֵּה לָכֶם כִּי שְׁלֹא פִּהְגֵן שְׂאֵלְתֶם אוֹתוֹ וּמְכַרְסוּ"

ח וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּתַת יְהוָה לָכֶם בְּעָרֵב בָּשָׂר לֶאֱכֹל וְלֶחֶם בַּבֶּקֶר לְשַׂבַּע בְּשֹׁמֵעַ יְהוָה אֶת־תְּלַנְתִּיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם מְלִינִם עָלָיו וְנַחֲנוּ מָה לֹא־עָלִינוּ תְּלַנְתִּיכֶם כִּי עַל־יְהוָה:

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּתַת יְהוָה לָכֶם בְּעָרֵב בָּשָׂר לֶאֱכֹל וְלֶחֶם בַּבֶּקֶר לְשַׂבַּע בְּשֹׁמֵעַ יְהוָה אֶת־תְּלַנְתִּיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם מְלִינִם עָלָיו וְנַחֲנוּ מָה לֹא־עָלִינוּ תְּלַנְתִּיכֶם כִּי עַל־יְהוָה:

וַאֲמַר מֹשֶׁה בְּדִיתָן יי לְכוּן בְּרַמְשָׂא בַסְרָא לְמִיכַל וְלַחְמָא בַצְפָרָא לְמַסְבַּע בְּדַשְׁמִיעַן קָדָם יי ית תְּרַעְמוּתְכוֹן דִּי אַתּוֹן מְתַרְעַמִין עֲלוּהִי וְנַחְנָא מָא לֹא עֲלִנָא תְרַעְמוּתְכוֹן אֶלְהֵן עַל מִימְרָא דִּי:

ט וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן אָמַר אֶל־כָּל־עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִרְבוּ לִפְנֵי יְהוָה כִּי שָׁמַע אֶת תְּלַנְתִּיכֶם:

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן אָמַר אֶל־כָּל־עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִרְבוּ לִפְנֵי יְהוָה כִּי שָׁמַע אֶת תְּלַנְתִּיכֶם: וַאֲמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן אָמַר לְכָל כְּנֻשְׁתָּא דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל קְרִיבוּ קָדָם יי אַרִי שְׁמִיעַן קְדָמוּהִי ית תְּרַעְמוּתְכוֹן:

י וַיְהִי כַדְבַר אַהֲרֹן אֶל־כָּל־עַדְת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיִּפְּנוּ אֶל־הַמִּדְבָּר וְהָנַח כְּבוֹד יְהוָה נֹרְאָה בְּעֵינָיו:

וַיְהִי כַדְבַר אַהֲרֹן אֶל־כָּל־עַדְת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיִּפְּנוּ אֶל־הַמִּדְבָּר וְהָנַח כְּבוֹד יְהוָה נֹרְאָה בְּעֵינָיו: וְהָיָה כַד מְלִיל אַהֲרֹן עִם כָּל כְּנֻשְׁתָּא דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאַתְפְּנִיו לְמַדְבָּרָא וְהָא יִקְרָא דִּי אַתְגְּלִי בְּעֵנָא: פ

שישי

רשימי

מְלֵאָה, וְהִלָּחֵם שְׂשֹׁאֲלָתָם לְצַרְף, בִּירִידָתוֹ לְבַקֵּר תְּרָאוּ אֶת כְּבוֹד אֹר פְּנִיו, שִׁירִידָהּ לָכֶם דְּרָף חֲבָה, בַּבֶּקֶר — שִׁישׁ שְׁהוּת לְהַכִּינוּ, וְטַל מְלַמְעָלָה וְטַל מְלַמְטָה כְּמִנְחָ בְּקוֹפְסָא. אֶת תְּלַנְתִּיכֶם עַל ה', כְּמוֹ 'אֲשֶׁר עַל ה'. וְנַחֲנוּ מָה, מָה אֲנַחְנוּ חֲשׁוּבִין, כִּי תְלִינוּ עָלֵינוּ, שְׁתַּרְעִימוּ עָלֵינוּ אֶת הַכֹּל — אֶת בְּנִיכֶם וְנִשְׁיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם וְעָרֵב רַב. וְעַל פְּרָחֵי אֲנִי זְקוּק לְפָרֵשׁ תְּלִינוּ בְּלִשׁוֹן תַּפְעִילוּ — מִפְּנֵי דְגִשׁוּתוֹ וְקָרִיתוֹ, שְׂאֵלוֹ הִיָּה רְפָה הִיִּיתִי מְפָרְשׁוֹ בְּלִשׁוֹן תַּפְעִילוּ כְּמוֹ "וַיִּלֶּן הָעַם עַל מֹשֶׁה", אוֹ אִם הִיָּה דְגוּשׁ וְאִין בּוֹ יו"ד וְנִקְרָא 'תְּלִינוּ', הִיִּיתִי מְפָרְשׁוֹ לְשׁוֹן 'תְּתִלּוּנְנוּ'. עַכְשָׁו, הוּא מְשֻׁמֵּעַ 'תְּלִינוּ אֶת אַחֲרִים', כְּמוֹ בְּמַרְגְּלִים: "וַיִּלְיִנוּ עָלָיו אֶת כָּל הָעֵדָה":

(ח) בָּשָׂר לֶאֱכֹל, וְלֹא לְשַׂבַּע. לְמַדָּה תּוֹרָה דְּרָף אַרְץ: שְׂאִין אוֹכְלִין בָּשָׂר לְשַׂבַּע. וּמָה רָאָה לְהוֹרִיד לָחֵם בַּבֶּקֶר וּבָשָׂר בְּעָרֵב, לְפִי שְׁהִלָּחֵם שְׂאֵלוֹ כְּהִגָּן, שְׂאִי אִפְשָׁר לוֹ לְאָדָם בְּלֹא לָחֵם, אֲכַל בָּשָׂר שְׂאֵלוֹ שְׂלֵא כְּהִגָּן, שְׁהִרְבָּה בְּהִמּוֹת הָיוּ לָהֶם, וְעוֹד, שְׁהִיָּה אִפְשָׁר לָהֶם בְּלֹא בָשָׂר. לְפִיכֵף נָתַן לָהֶם בְּשַׁעַת טוֹרַח שְׂלֵא כְּהִגָּן. אֲשֶׁר־אַתֶּם מְלִינִם עָלָיו, אֶת הָאֲחֵרִים, הַשׁוֹמְעִים אֶתְכֶם מִתְּלוֹנְנִים:

(ט) קִרְבוּ, לְמָקוֹם שְׁהַעֲנֵן יָרַד: